

[Ne]močne

O T V O R I T E V 2 . M A R E C 2 0 1 0 O B 1 8 . U R I

Družbeno predpisane norme, vloge in celo zakoni, ki onemogočajo ženske v vsakodnevnem življenju so resničnosti. Samoumevna obveznost opravljanja gospodinskih opravil, ženskam neformalno predpisana vzgoja in skrb za otroke, vseprisotne zahteve po lepem in mladem telesu v formi, zakoni in predpisi, ki onemogočajo samostojno nadzorovanje reprodukcije, zavarovalniški posli, ki razlikujejo med spoloma, spregledano in zamočlano nasilje so vse dejstva, diskriminacija, ki potiska ženske na obrobje javnega življenja.

To brezizhodno občutje zelo dobro poustvari video performans **Dube Sambolec**, v katerem s prevezo čez oči sledi ukazujočemu moškemu glasu, ki jo vodi po prostoru tako, da bi se čimbolj poškodovala. Že na prvi pogled je jasno; delo lahko razumemo kot prikaz diktata družbe, ki odobrava neenakovredno porazdelitev družbene moči med spoloma in omogoča represijo nad ženskami. Fizično nasilje je tema, ki jo obravnava **Aprilja Lužar**. Njena instalacija opozarja na nasilje nad ženskami in lezbično, gejevsko, biseksualno ter transseksualno populacijo. Umetniško delo vsebuje portrete žensk - žrtve nasilja in njihove izpovedi. Preko portretnih izpovedi glorificirja in pretvarja tabuizirane žrtve družbe v heroine, ki z razkrito identiteto pričajo o doživetem zločinu. Nasilje nad ženskami je, tudi pri nas, ena od najpogostejših kršitev človekovih pravic. Po ocenah nevladnih organizacij je vsaka peta ženska žrtev fizičnega nasilja. Za poznavanje dejanskega obsega nasilja bi bil potreben obstoj rednih raziskav o vseh oblikah nasilja nad ženskami v Sloveniji, vendar sistematično zbranih in primerljivih podatkov pri nas še ni. Sele februarja 2008 je slovenski Državni zbor sprejel Zakon o preprečevanju nasilja v družini. Po podatkih Urada za enake možnosti je bilo leta 2000 81,4 odstotka žrtve suma kaznivega dejanja nasilništva ženskega spola. Nasilje nad ženskami pa obsega tudi druge dimenzije. O omejevanju osnovnih človekovih svoboščin, točneje, o stanju pravic glede prekinitve nosečnosti po svetu, govori video **Vita Žgur**. Umetniško delo je napovedalo poskuse takratne vlade o omejitvi izvajanja prekinitve nosečnosti na zahtevo, ki so se uresnilič leta 2006 s predlogom strategije za povečanje rodnosti Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS, ki je vseboval tudi uvedbo plačljivosti za medicinski poseg prekinitve nosečnosti. O nezmožnosti samostojnega nadzorovanja reprodukcije govori tudi **Zvonka Simčič**; njeno delo se nanaša na osebo izkušnjo, kako kot samska ženska postati mati s postopkom oploditve z biomedicinsko pomočjo. Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo iz leta 2000 namreč ne omogoča umetne oploditve vsem ženskam, dosegljiva je le poročenim in tistim, ki živijo v heteroseksualnem partnerstvu. Referendum, ki ga je leta 2001 razpisalo desno krilo parlamentarnih strank, potem ko je s strani levosredinske koalicije prišla pobuda o predlogu spremembe in dopolnitve zakona, ki bi vključeval medicinsko pomoč tudi za samske ženske, lezbijke in invalidne ženske, je bil 35,66 odstotni udeležbi določil, da je zanje oploditev z biomedicinsko pomočjo ostala nedosegljiva storitev. Pred uveljavitvijo tega zakona postopek oploditve z biomedicinsko pomočjo za samske ženske sicer ni bil določen v zakonodaji, vendar so ga zdravstveni organi izvajali. Na še eno izmed diskriminacij opozarja **Marija Mojca Pungercar** s projektom *Tablice smrtnosti*. Te so orodje zavarovalnic pri izračunu premij dosmrtne rente. Ker ženske v povprečju živijo dlje kot moški, jim zavarovalnice ob enakem številu let in ob enakih zneskih varčevanja, prisodijo manjšo pokojnino kot moškim. Projekt je kmalu po izvedbi dobil nove razsežnosti, saj so bile v predlogu pokojninske reforme po letu 2015 (septembra 2009) pri izračunavanju pokojnin omenjene tudi tablice smrtnosti. To bi pomenilo nižjo pokojnino za ženske tudi v državnem pokojninskem sistemu in ne samo pri prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju. Ženske pa so obremenjene tudi z mnogimi drugimi zadolžitvami, ki so jim neformalno predpisane. **Nataša Skušek** opravlja v videu vlogo mamic, dojljice, žene in negovalke. Vse te neformalno predpisane vloge so naporne, materinstvo in dojenje kot njegov del pa avtorica v drugem videu posebej izpostavi in prikaže kot ne le prijetno opravilo, za kakršnega velja v splošnem javnem prepričanju, saj je samo po sebi lahko tudi boleče. Zanimiv je podatek Statističnega Urada RS iz leta 2008; očetje v Sloveniji se z otroki ukvarjajo povprečno 12 minut na dan. Se manj časa kot očetje pri nas namenijo temu delu očetje v Franciji (9 minut); največ časa pa Belgiji (19 minut). Norvežani (17 minut) in Švedi (16 minut) na dan. In to dandanes, ko so očetje bolj dejavno vključeni v nego in skrb za otroke kot so bili njihovi očetje, in se vse bolj poudarja skrbstvena funkcija sodobnih očetov. Dopust je za nego in varstvo izrablji sicer še vedno zelo skromen delež očetov, očetovski dopust z nadomestilom plače, ki po zakonu traja 15 dni, pa 74,5 odstotkov očetov. Naslednja izmed vlog, ki se običajno pripisuje ženski, je gospodinjenje. Neplačano delo, ki povzroča, da imajo ženske veliko manj prostega časa kot moški; prebivalca Slovenije ima na dan 65 minut manj prostega časa kot prebivalec (Statistični Urad RS, 2006), pa vpliva tudi na zdravje in počutje. Artrroza, degenerativna bolezen sklepov, za katero je značilno izgajanje sklepnega hrustanca, postopoma deformirata in uniči sklepe. Njena pojavnost je pri ženskah pogosta v končnih členkih prstov, ki so pri gospodinjstvu uporabljani za različna opravila. **Alenka Spacal** svoje umetniško ustvarjanje domiselno vključii v gospodinjisko atmosfero, svoje avtoportrete slika kar na gospodinjiske krpe. V svojih podobah se predstavlja v različnih marginaliziranih identitetah in tako preseže implicitno narekovano statično razmejitev družbe (na dva spola), ki pozablja na raznolikost identitet, ki temeljijo na spolu; na lezbično, gejevsko, biseksualno, transseksualno, queer ... populacijo. Gospodinjjenje, skrb za preživetje in s tem povezana zaposlenost onemogočajo udejstvovanje na drugih področjih, saj za to preprosto zmanjka časa. Ob umikih, zadolžitvah in opisih služb, ki so natanzani v net art animaciji **Hane Repše**, je jasno, da časa za ustvarjanje in vlaganje zaradi v umetniško prepoznavnost ni. Poleg tega je dejstvo tudi to, da ženske počasneje napredujejo v karieri, saj so zaradi bolniškega dopusta ali nege družinskih članov pogosteje odsotne z dela. Po začasnih podatkih Urada za Statistiko RS za leto 2003 je bila povprečna mesečna bruto plača ženske v Sloveniji 93 odstotkov plače moškega. To se je najbolj odražalo v počinah na področju storitvenih oglasov, kjer je ženska prejela približno 77 odstotkov plače moškega. Najmanjše razlike v višini bruto plač pa so bile v skupini uradnikov, razlika je bila tu skoraj 6 odstotkov v korist moškega. Ženskam je poleg omejenjenga zapovedan tudi popoln fizični izgled, če želijo biti opazne. **Vesna Bukovec** s skrbno izbranimi izseki iz posnetkov televizijskih oglasov govori o neprestanem vsiljevanju sporočila, da morajo biti ženske lepe in privlačne, saj le tako lahko osvojijo partnerja, kar naj bi bil njihov osrednji namen v življenju. Seveda pa iz žrtev oglaševanja niso izzeti moški, saj je njihov status med drugim pogojen tudi z zmoglostjo posedovanja statusnega simbola – lepe ženske. Vsa prizadevanja za popoln izgled so obsojena na propad, kot s humornim pristopom brija svojega obraza nakazuje **Sladjana Mitrović**, saj popolnosti ni možno doseči. Pretirana skrb za izgled je ena izmed pomembnejših preokupacij sodobne ženske. **Maja Slavec** v svojem performansu dokaže, da ženska še vedno lahko predstavlja le objekt lepote, ne more pa biti subjekt, ki poseduje kakršnokoli moč. Najpomembnejši dosežek v očeh javnosti je za žensko najpogosteje še vedno le lep izgled.

Evelin Stermitz je kot odgovor na manjši poudarek na dela umetnic v umetniškem svetu ustvarila svojo rešitev. Njen neprofinitni in neodvisni spletni umetniško-kuratorski medijski portal *ArtFem.TV* je *on-line* televizijski program, ki gosti ženske in umetnice in njihova umetniška dela. Projekt je kibermimistična akcija, poskus prekinitve moško dominirane net kulture in medijske pokrajine z namenom osvetlitve ženskega prispevka v umetnosti.

Letno poročilo Enakosti moških in žensk 2010 Evropske komisije kaže, da je kljub naraščanju trenda proti bolj enakopravni družbi in razmeram na trgu dela, proces odстранjevanja neenakosti počasen. Avtorice s svojimi deli kažejo na to, da so ženske onemogočane, a moč lahko vzamejo v svoje roke. Umetnice s svojimi deli javnost opozarjajo na dejstva o neenakomerni porazdelitvi moči med spoloma in se aktivno vključujejo v družbeno kritiko ter zahtevajo spremembe. Prav zaradi tega tudi trdijo do sprememb, saj pravice niso nekaj samoumevnega, ampak se je za njih potrebno boriti. Razpaljujoče niso le umetnice, ampak aktivistke, ki se borijo za pravice žensk.

Ana Grobler

Vesna Bukovec, *Endless Game*, video, 1' 30', 2006

Aprilja Lužar, *Govoreči portreti*, *TAXI ART*, avdio video instalacija, 2002-do sedaj

Sladjana Mitrović, *Koža Special*, video, 2' 5', 2007

Marija Mojca Pungercar, *Tablice smrtnosti*, umetniški projekt v obliki tematske čokolade, 2009

Hana Repše, *Women's story*, net art projekt, 2007

Duba Sambolec, *I don't remember / NoHomeVideos©*, video performans, color and sound, 120', (1999-2000), nastopata: Laurent Amprimoz, Duba Sambolec

Zvonka Simčič, *Doulas / ad utero ab ovo*, instalacija, 2007

Nataša Skušek, *Filperautomat*, 2' 46', 2005 in Ekstaza, video, 11' 28', 2005

Maja Slavec, *Women Beauty Power Less*, videodokument performancea, 4' 40', 2008

Alenka Spacal, *Avtoportreti (2003-2003)*, olje na kuhinjskih krpah, okoli 46 x 70 cm, 2003-2005, in Avtoportreti (2003-2005), fotografija, 30 x 40 cm, 2005

Evelin Stermitz, *ArtFem.TV*, spletni televizijski program, 2008 do sedaj

Vita Žgur, *Abortus*, video, 5' 35', 2005

APRILJIA LUŽAR je umetnica aktivistka, ki s svojimi deli posega na področje političnega aktivizma, kar je tematizirala javno tudi v svojih ciklusih slik, razstavah in performansih od leta 1987. Njen multimedijski projekt *Ženski taxi*, *TAXI ART*, je zmagal na mednarodnem natečaju *V-Day Stop Rape Contest* v New Yorku (2002). *TAXI ART* je usmerjen k strogo zastavljenemu cilju: z različnimi pristopi, vključujoč akcije, razstave, intervjuje, dokumentiranje, performanse, video, medijske prezentacije in mednarodno kulturno sodelovanje, hoče javnost čim bolj informirati in senzibilizirati za problem nasilja nad ženskami in LGBTIQA populacijo. Zavzema se za razreševanje in podaja izhode iz nasilja, in je proti ustvarjanju medijskih slik o nasilju. Audio video instalacija *Govoreči portreti*, *TAXI ART*, vsebuje portrete žensk in njihove izpovedi o doživetem zločinu: posilstvu, trgovanju z ženskami, homo/lesbobobiji, pedofiliji v Sloveniji in v tujini, prvič javno predstavljeni z razkrito identiteto doma in v mednarodnih medijih ter elitnih galerijah z glorifikacijo preživelih žrtve zločinov v heroine današnje Kulture 21. stoletja.

APRILJIA LUŽAR is an artist activist, with her works reaching in the domain of political activism as she publicly acknowledged in her several series of paintings, at her exhibitions and performances since 1987. Her multimedia project *Ženski taxi (Women's Taxi)*, *TAXI ART* won the international *V-Day Stop Rape Contest* in New York (2002). *TAXI ART* is oriented to a very strictly specified goal: using different approaches including actions, exhibitions, interviews, documenting, performances, video, media presentations and international cultural co-operation, it aims to inform the public and make it more sensible to the problem of violence against women and the LGBTTQA population. It supports solving of problems and gives solutions against violence. It opposes media created images of violence against women. The audio-video installation *Govoreči portreti (Talking Portraits)*, *TAXI ART*, consists of portraits of women and their testimonies of the crimes they have experienced: rape, trafficking of women, homo/lesbo-phobia and pedophilia, in Slovenia and abroad; the victims for the first time publicly presented with disclosed identity at home as well as in international media and elite galleries; glorifying the surviving crime victims by transforming them into heroines of contemporary Culture of the 21st century.

APRILJIA LUŽAR is an artist activist, with her works reaching in the domain of political activism as she publicly acknowledged in her several series of paintings, at her exhibitions and performances since 1987. Her multimedia project *Ženski taxi (Women's Taxi)*, *TAXI ART* won the international *V-Day Stop Rape Contest* in New York (2002). *TAXI ART* is oriented to a very strictly specified goal: using different approaches including actions, exhibitions, interviews, documenting, performances, video, media presentations and international cultural co-operation, it aims to inform the public and make it more sensible to the problem of violence against women and the LGBTTQA population. It supports solving of problems and gives solutions against violence. It opposes media created images of violence against women. The audio-video installation *Govoreči portreti (Talking Portraits)*, *TAXI ART*, consists of portraits of women and their testimonies of the crimes they have experienced: rape, trafficking of women, homo/lesbo-phobia and pedophilia, in Slovenia and abroad; the victims for the first time publicly presented with disclosed identity at home as well as in international media and elite galleries; glorifying the surviving crime victims by transforming them into heroines of contemporary Culture of the 21st century.

HANA REPŠE, podiplomska študentka Videa na ALUO, ki se ukvarja z animacijo in videom, v svojem net art projektu avtoportretne narave *Women's story* odpira vprašanje spreminjanja identitete ženske in njenega položaja v odnosu do sebe in družbe. *Women's story* opozarja na vrsto vlog, ki jih sodobno življenje zahteva od posameznice. Umetniško delo prikazuje prostore stanovanja, v vsakem izmed njih so »vroče točke, klik nanje začne ali konča eno od vsakdanjih opravil oz. aktivnosti ženske v svojem vsakdanu. Pod interaktivno animacijo se sprehajajo besedila, ki vsebujejo opise njenih aktivnosti in urnike. Besedila se prekrivajo in prepletajo kot dejavnosti v njenem življenju ter dajejo vtis fragmentarne razpršenosti. Projekt je nastal v sodelovanju s Petro Vovk, Valterjem Delgiustom in Alešem Brulcem.

HANA REPŠE, a postgraduate student of Art video at the Academy of Fine Arts and Design is engaged in animation and video. In her net art project of an auto-portrait nature entitled *Women's Story* she raises the question of the changing woman's identity and her position in relation to herself and the society. *Women's Story* points at the series of roles the modern life demands from a woman. Her art work shows different rooms of the apartment containing 'hot spots'. Clicking on each hot spot starts or ends one of daily chores or activities of a woman. Below the interactive animation there are different texts scrolling, describing her activities and daily agenda. The texts are overlapping and interlacing like the activities in her life, giving the impression of particle fragmentation. The project was enacted in collaboration with Petra Vovk, Valter Delgiusto and Aleš Brulc.

DUBA SAMBOLEC od leta 1992 živi na Norveškem, kjer je profesorica na Akademiji v Oslu (National Academy of Fine Arts). Njeni novejši projekti so multimedijske instalacije, ki vključujejo skulpture, *ready-mades*, video performanse, digitalni foto kolaž in zvok. Umetnica je avtorica prvega feminističnega dela v Sloveniji *Ženske prihajajo* iz leta 1976. V video performansu *I don't remember / NoHomeVideos©*, trajajočim 120 minut, pred veliko projekcijo potovanja vlaka po železniških tirih, s prevezanimi očmi in otovorjena s težko prtljago hodi levo in desno v prostoru, naseljenim s kovinskimi predmeti, pred projekcijo. Vodi jo ukazujoč, strog in naslen moški glas katerega edini namen je, da jo spravi izven projekcije tirov, izven vidnega polja. V prenesenem pomenu torej izven javnega življenja. Avtorica je v video performansu poudarila še pomen zvoka, ki je bistven za razumevanje in vstop v sliko. Delo opozarja na medijsko manipulacijo informacij, saj je zvok v televizijskih medijih ponavadi cenzuriran in prekrit z zvokom besedne interpretacije.

DUBA SAMBOLEC has lived in Norway since 1992 and is a professor at the National Academy of Fine Arts in Oslo. Her recent projects include multi-media installations consisting of sculptures, ready-mades, video performances, digital photo-collage and sound. She is the author of the first feminist art piece in Slovenia: *Ženske prihajajo (Women Are Coming)* of 1976. In her video performance *I don't remember / NoHomeVideos©* (duration 120 minutes), she is, blindfolded, in front of a huge projection of a moving train on the railway, encumbered with heavy luggage, walking left and right through the site implanted with metal objects, being led by a commandinglly strict and violent male voice with the sole purpose to guide her outside the projection of the rail tracks, outside the field of view, representing public life. In her video performance, the author also emphasizes the importance of the sound, essential for the understanding and entering into the picture. Her art work draws attention to the media manipulation of information, since the sound in television medial is often censored and covered with the sounds of verbal interpretation.

DUBA SAMBOLEC has lived in Norway since 1992 and is a professor at the National Academy of Fine Arts in Oslo. Her recent projects include multi-media installations consisting of sculptures, ready-mades, video performances, digital photo-collage and sound. She is the author of the first feminist art piece in Slovenia: *Ženske prihajajo (Women Are Coming)* of 1976. In her video performance *I don't remember / NoHomeVideos©* (duration 120 minutes), she is, blindfolded, in front of a huge projection of a moving train on the railway, encumbered with heavy luggage, walking left and right through the site implanted with metal objects, being led by a commandinglly strict and violent male voice with the sole purpose to guide her outside the projection of the rail tracks, outside the field of view, representing public life. In her video performance, the author also emphasizes the importance of the sound, essential for the understanding and entering into the picture. Her art work draws attention to the media manipulation of information, since the sound in television medial is often censored and covered with the sounds of verbal interpretation.

MARIJA MOJCA PUNGERČAR deluje na področju sodobne vizualne umetnosti (instalacija, video, performans), ukvarja se tudi z gledališko kostumografijo. Za njeno delo so značilne socialno angažirane vsebine, kritika potrošniške družbe in problematiziranje diskriminatornih pristopov v družbenih vsakdanjostih na lokalnih in globalnih nivojih. Novejši umetniški projekt z naslovom *Tablice smrtnosti* opozarja na demografsko statistiko in z njo povezanimi razlikovanjem med spoloma. Tablice smrtnosti uporabljajo zavarovalnice pri izračunavanju dosmrtne rente. Sklicujoč se na statistiko, po kateri živijo ženske dlje kot moški, zavarovalnice prisodijo ženskam manjšo pokojnino kot moškim, ob enakih vplačilih in letih varčevanja. S projektom avtorica opozarja na prikrito neenakopravnost med spoloma v sodobnem kapitalizmu. Grafični prikaz tablic smrtnosti je odtisnjen v površino 100-gramske mlečne čokolade, ki je bila ročno izdelana v omejeni nakladi.

MARIJA MOJCA PUNGERČAR is engaged in the field of contemporary visual art with installations, video, and performance, and also involved in theatrical costumes. She is known for her socially engaged topics, critique of consumer society and disclosure of discriminatory approaches in the daily social life at the local as well as global level. Her recent art project *Tablice smrtnosti (Mortality Tables)* points at demographic statistics and its connection to gender discrimination. Mortality Tables are used by insurance companies for the calculation of life annuities. With reference to the statistics showing longer life expectancy for women, insurance companies – at equal deposits paid in and equal saving time periods – grant lower pensions to women than to men. With this project the author discloses the concealed gender discrimination in modern capitalism. Graphic presentation of mortality tables is imprinted in the surface of a limited edition hand-made 100g chocolate bars.

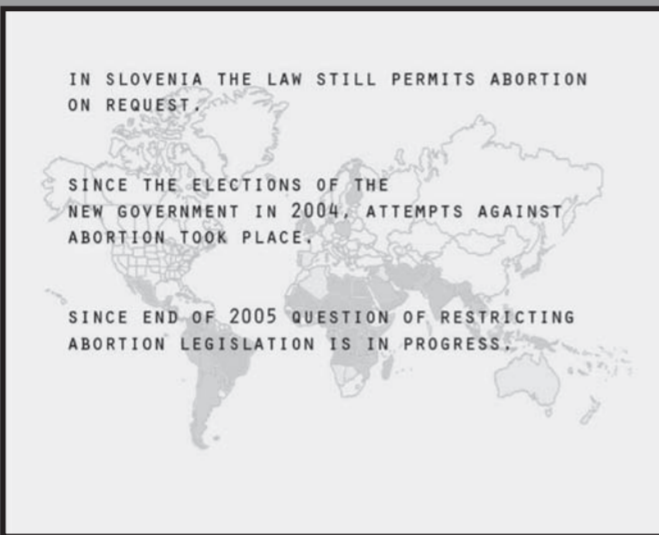
ZVONKA SIMČIČ od osemdesetih let prejšnjega stoletja z videom, instalacijami in performansi prikazuje začetke seksualne emancipacije v Sloveniji, ideje, prisotne v njenih delih so prikaz boja za človekove pravice. Njena dela so močno povezana s socialnim prostorom in z lastnimi izkušnjami v njem. Poudarek daje človeškemu življenju, kjer raziskuje rezultate in posledice tako socialnega kot političnega položaja. Večplastno zasnovan projekt *Doulas/ad utero ab ovo* se nanaša na osebno izkušnjo, kako kot umetnica in samska ženska postati mati s pomočjo umetne oploditve. Postopek je od dopolnitve zakonodaje leta 2000 dalje namreč dosegljiv le poročenim in skupaj živečim heteroseksualnim parom. Problematika, ki jo avtorica izpostavlja, je odnos do vprašanja umetne oploditve, stiska samskih žensk, ki ne najdejo primernega partnerja, stigmatizacija mater samohranilk, diskriminacija samskih žensk in lezbijk, onemogočeno samostojno nadzorovanje reprodukcije...

ZVONKA SIMČIČ has used the video, installations and performances to show the beginnings of sexual emancipation in Slovenia ever since 1980s. The ideas presented in her works show the struggle for human rights. Her works are strongly connected to the social environment and her own experience within. Exploring the results and consequences of the social as well as political status she chooses to emphasize human life. Her multi-layered project *Doulas/ad utero ab ovo* refers to her personal experience of her as an artist and a single woman becoming a mother with bio-medical aid. Since the annexation in legislation in 2000 the procedure is only accessible to married women and heterosexual couples living together. The issue exposed by the author is the attitude towards bio-medical aid, frustration of single women unable to find a suitable partner, stigmatization of single mothers, discrimination of single and lesbian women, and deprivation of independent control over reproduction.

Samostojno nadzorovanje reprodukcije je tema videa *Abortus VITE ŽGUR*. Njeno zvočno delo, nadgrajeno v video *Abortus*, za katerega je prejela študentsko *Prešernovo nagrado*, se posveča problematiki abortusa pri nas in po svetu. Video s pomočjo zemljevidov in z ustreznim besedilom oriše takratno stanje pravic v različnih delih sveta. Zvočni del videa govori o dejstvih, ki se skrivajo v ozadiju problematike, in raziskuje realnost, identiteto, ultrazvok, kiborge, razloge, nasprotnike, dejstva in spektakel. Delo je politično kritično nastrojeno proti omejevanju osnovnih človekovih svoboščin in trči tudi ob poskuse takrat še „nove vlade“, ki je od konca leta 2005 dala v tek postopke za omejevanje pravice do splava.

Independent control over reproduction is the theme of the video *Abortus (Abortion)*, by VITA ŽGUR that she has received a student *Prešeren Award* for. Her sound art work upgraded into the video *Abortus (Abortion)* deals with the issue of abortion in Slovenia and abroad. The video uses maps and corresponding text to outline the state of legal rights in different parts of the world. The audio part of the video talks about the facts hidden behind the issue, exploring reality, identity, ultrasound, cyborgs, causes, opponents, facts and spectacle. Her work is politically critically oriented towards the restriction of the basic human rights, opposing the attempts of the - then recently elected - "new government" of Slovenia which, at the end of 2005, started the procedures for restriction of the right of termination of pregnancy.

SLADJANA MITROVIĆ slikarka in videastka, se ukvarja tudi s feministično teorijo. Video *Koža special* na cinično humoren način prikazuje odsev ženske identitete v sodobni družbi, ki je zasičena z oglaševanjem podob popolnih žensk – objektov. Video je posnetek britja avtoričnega obraza, med njim se po ekranu ležerno sprehajajo napisi iz reklamnih oglasov za kozmetične izdelke kot na primer: „Ker se cenim ...“, „Moja koža še nikoli ni bila tako gladka ...“. Vsakodnevno prizadevanje in želja po popolnem ženskem telesu sta v videu omejena na britje ženskega obraza, nesmiselno dejanje, ki se, kakor vsa ostala prizadevanja doseči popolnost, izteče v neuresničljivosti.

SLADJANA MITROVIĆ, a painter and a video artist is, among other things, also engaged in feminist theory. Her video *Koža special (Skin special)* is a cynical yet humorous reflection of a female identity in contemporary society, saturated with advertising images of perfect women – objects. The video is a recording of the author shaving her face while "Because I'm worth it", "My skin has never been so smooth" - the slogans from cosmetic industry like that are subtly hovering across the screen. In the video, the daily efforts and desire for a perfect female body are limited to shaving a woman's face, an absurd act, which, like any other efforts for perfection, remains unattained.

VESNA BUKOVEC, ena izmed finalistk *Nagrade OHO* v letu 2009, v svojem delu uporablja različne umetniške strategije (raziskovanje, dokumentacijo, apropiacijo, javne akcije...), ukvarja pa se s fotografijo, videom, instalacije in risbo. Je članica umetniške skupine *KOLEKTIVA* (skupaj z Metko Zupanič in Lado Cerar). V videu *Endless Game* obravnava problematiko sodobnega oglaševanja, ki ne prodaja le produkta ampak gledalce poučuje kako morajo izgledati, se obnašati in kaj hoteti. Avtorica je v videu združila tiste ključne trenutke televizijskih reklamnih oglasov, v katerih se popolne manekenke vabeče nasmihajo, dotikajo kože in si popravljajo sijoče lase. Edini cilj ženske, kot nas prepričujejo, je osvojiti moškega s svojo privlačnostjo in lepoto, da bi ga izpolnila, mora le postati tako »lepa« kot so ženske v oglasih. Seveda ženske niso edina ciljna publika, ki jo naslavljajo oglasi; tudi moški bo uspešen le, če bo osvojil ženske, podobne tistim iz oglasov.

VESNA BUKOVEC, one of the finalists of the *Nagrada OHO (OHO Award)* in 2009, employs various artistic strategies like research, documentation, appropriation, and public actions in her works. She is involved in photography, video, installation and drawing. Together with Metka Zupančič and Lada Cerar she is a member of the art group *KOLEKTIVA*. In her video *Endless Game* she deals with the issue of contemporary advertising, not only selling the product itself, but also instructing the audience how they should look, act and what they should desire. The author combines key moments of TV commercials showing perfect models smiling invitingly, touching their skin and fixing their shiny hair. The only purpose of a woman, as they are trying to persuade us, is to win men with her beauty and sex-appeal. To fulfill the purpose she only has to look as gorgeous as the women in the commercials. Of course women are not the only target audience addressed. Men - also - will only be successful if they win women like those from the commercials.

MAJA SLAVEC, podiplomska študentka fotografije na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, se je v svojemu performansu *Women Beauty Power Less* okusno oblečena in urejena v z odločnim korakom sprehodila po Čopovi ulici v Ljubljani v času prometne konice. V rokah je nosila črno skatlo iz katere je prihajal tiktakajoč zvok, podoben odštevanju bombe do eksplozije. Z akcijo je avtorica želela pritegniti pozornost mimoidočih in jih opozoriti na večjo možnost terorističnega napada v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Ljudi provokacija ni zmotila. Nekdo je sicer zavpil, da ima bombo, vendar se ostali za to niso niti zmenili, saj očitno ženska še vedno lahko predstavlja le objekt lepote, ne pa subjekt, ki bi lahko posedoval kakršnokoli moč.

MAJA SLAVEC is a postgraduate student of photography at the Academy of Fine Arts and Design of the University of Ljubljana. In her performance *Women Beauty Power Less* she walks, decently and neatly dressed, in a resolute gait along Čopova Street during a rush hour. In her hands she carries a black box emitting a ticking sound, similar to a bomb countdown before explosion. With her action the author wanted to draw attention of passers-by to the increased probability of a terrorist attack during the Slovenian presidency of the European Union. People were not provoked by her action at all. Someone did yell she had a bomb, but the rest did not take any notice. A woman can, obviously, still only represent an object of beauty and cannot hold any power.

ALENKA SPACAL se ukvarja s feministično vizualno umetnostjo in teorijo. Na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani zaključuje doktorski študij vizualne kulture. *Avtoportrete*, ki jih je med letoma 2003 in 2005 slikala z oljnimi barvami na kuhinjske krpe, v galerijskem prostoru obeša na vrvi za sušenje perila. Preko (samo)ironičnega »gospodinjiskega« koncepta umešča svoje zgodbe v širši družbeni kontekst, s čimer problematizira odnos med osebnim in političnim. Na lastnih podobah se predstavlja v različnih marginaliziranih identitetah, ki jih prevprašuje ob konceptih spola, spolne usmerjenosti, rase in religije. Njene androgine podobe pričajo o lezbičnih poskusih preseganja uveljavljenih razmejitev na ženski in moški spol. S svojimi deli se zoperstavlja nevidnosti umetnic v patriarhalno naravnani družbi.

ALENKA SPACAL is engaged with feminist visual art and theory. At the Department of Sociology at the Faculty of Arts in Ljubljana she is finishing her PhD in the field of visual culture. She hangs the *Selfportraits*, oil paintings on kitchen towels, created between 2003 and 2005 on a washing line in the gallery space. Through a (self)ironic "housewife" concept she places her stories into a broader context, opening an issue between the personal and political. In these images she introduces herself in different marginalized identities, challenging the concepts of gender, sexual orientation, race and religion. Her androgynous images testify of lesbian attempts of reaching beyond the established notions of male and female gender. With her works, she opposes the invisibility of women artists in patriarchally oriented society.

NATAŠA SKUŠEK se v mnogih umetniških delih posveča feministični problematiki. Za utelešenje svojih izjav uporablja različne medije (video, performans, fotografijo, kiparstvo, slikarstvo). Nezmoglost izpolnjevanj mnogih družbenih vlog ženske prikazuje v videu *Fliperautomat*. V njem naenkrat opravlja štiri dejavnosti, ki veljajo za samoumevna ženska opravila, in skače od vloge mamic, žene, dojljice do negovalke. Z umetniškim delom opozarja tudi na enega izmed možnih odgovorov kam izginjajo umetnice. Ženska se do neke mere sicer lahko izogne nekaterim vlogam, a težje vlogi matere. Z umetniškim delom *Ekstaza*, ki prikazuje dojenje otroka, razblinja mit materinstva kot čudovitega stanja in ga postavlja v resničen svet, kjer dojenje ni sama sreča in veselje ampak je lahko tudi boleč napor.

NATAŠA SKUŠEK in many of her works devotes her attention to feminist issues. She uses different media like video, performance, photography, sculpture and painting to embody her statements. In her video *Fliperautomat*, she shows the inability to fulfill the many social roles of a woman. In it, she simultaneously performs four different activities; all of them taken for granted as women's chores. She shifts from the role of a mother to being a wife, wet-nurse breast feeding, and a nurse. With her art piece she shows a possible answer where women artists are disappearing. To some extent, a woman can avoid certain roles; but it is not easy to avoid a role of mother. With her art work *Ekstaza (Ecstasy)* showing breastfeeding of a baby, she is dissolving the myth of maternity as a wondrous state, placing it into the real world where breastfeeding is not just pure happiness and joy but can also be a painful struggle.

EVELIN STERMITZ ustvarja v Avstriji in Sloveniji. Ukvarja se s fotografijo, videom, performansu in novomedijsko umetnostjo, zlasti z vidika družbenega spola in post-strukturalističnih feminističnih umetniških praks. Njeno raziskovalno delo vključuje feministično umetnost, sodeluje pa tudi pri kiberfeminističnih umetniških projektih. Neprofitni in neodvisni spletni umetniško-kuratorski projekt *ArtFem.TV* je *on-line* televizijski program, ki gosti ženske v umetnosti, njihova umetniška dela in projekte, z namenom stvaritve mednarodne umetnostne platforme, ki spodbuja kreativnost in poudarja zasluge žensk v umetnosti. Ze sedaj, sploh pa dolgoročno, postaja *ArtFem.TV* močno orodje tudi kot spletni arhiv.

EVELIN STERMITZ operates in Austria and Slovenia in the field of photography, video, performance and new-media art, with the main emphases on social gender and post-structural feminist art practices. Her research includes feminist art, also taking active part in cyber-feminist art projects. Her non-profitable and independent on-line artistic-curatorial project *ArtFem.TV* is an *on-line* television programme, hosting women in art, their art works and projects, aiming to establish an international art platform encouraging creativity and promoting the merits of women in art. Even in the short time until now *ArtFem.TV* has already become and is – in a long run - evolving into a powerful tool as a web archive.

